

Sygn. akt III AUa 804/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska (spr.)
Sędziowie:	SSO del. Bożena Lichota SSA Marta Fidzińska - Juszczyk
Protokolant:	st. sekr. sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2015 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **B. F.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji wnioskodawczyni B. F.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 marca 2014 r. sygn. akt VII U 2037/12

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 804/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 13 marca 2014 r. oddalił odwołanie wnioskodawczyni B. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 10 sierpnia 2012 r., którą organ rentowy wznowił postępowanie i odmówił wnioskodawczyni przyznania świadczenia przedemerytalnego uzasadniając to tym, że w świetle wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie z dnia 9 lutego 2012 r. sygn. akt IV P 481/10/N nie został spełniony wymóg pobierania zasiłku dla bezrobotnych przez okres co najmniej 6 miesięcy. Według zaskarżonej decyzji nie został spełniony warunek wynikający z art. 2 ust 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, gdyż w czasie od 15 marca 2010 r. do 28 października 2010 r. wnioskodawczyni przyznano wyrokiem sądowym świadczenie rehabilitacyjne. Zatem zasiłek dla bezrobotnych pobrany w tym samym okresie nie przysługiwał, a brak prawa do zasiłku dla bezrobotnych przez co najmniej 6 miesięcy skutkuje brakiem prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Okręgowy wskazał jako bezsporne, że B. F., ur. (...), w dniu 28 października 2010 r. złożyła w ZUS Oddziale w K. wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego, a do wniosku dołączyła zaświadczenie Grodzkiego Urzędu Pracy w K. z dnia 28 października 2010 r. wskazujące na to, że zasiłek dla bezrobotnych pobierała od 28 kwietnia 2010 r. do 27 października 2010 r. i od 28 października 2010 r. do nadal. Organ rentowy decyzją z dnia 4 listopada 2010 r. przyznał świadczenie przedemerytalne. W dniu 18 listopada 2010 r. wpłynęło do organu rentowego zaświadczenie Grodzkiego Urzędu Pracy w K. stwierdzające, że wnioskodawczyni w okresie od 26 kwietnia 2010 r. do 10 maja 2010 r., od 17 maja 2010 r. do 15 czerwca 2010 r. i od 20 września 2010 r. do 18 listopada 2010 r. pobierała zasiłek chorobowy za czas udokumentowanej niezdolności do pracy. Ponadto organ rentowy decyzją z dnia 9 kwietnia 2010 r. odmówił przyznania wnioskodawczyni świadczenia rehabilitacyjnego, a po rozpoznaniu odwołania wnioskodawczyni Sąd Rejonowy dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie wyrokiem z dnia 9 lutego 2012 r. sygn. akt IV P 481/10/N zmienił tę decyzję i przyznał jej świadczenie rehabilitacyjne począwszy od dnia 15 marca 2010 r. na okres 12 miesięcy. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 2 marca 2012 r. i stał się dla organu rentowego podstawą do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego i wydania zaskarżonej decyzji z dnia 10 sierpnia 2012 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ według stanu na dzień wydania w dniu 4 listopada 2010 r. decyzji o przyznaniu świadczenia przedemerytalnego wnioskodawczyni nie spełniła jednak wszystkich przesłanek, od których zależy powstanie prawa do tego świadczenia, a zatem istniały podstawy do wznowienia postępowania na podstawie art. 114 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) w zw. z art. 11 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 170). Wynika to stąd, że wnioskodawczyni nie spełniła wymogu pobierania zasiłku dla bezrobotnych przez okres co najmniej 6 miesięcy. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych pokrywa się bowiem w przewadze z okresem, na jaki przyznane zostało wnioskodawczyni świadczenie rehabilitacyjne na podstawie wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie z dnia 9 lutego 2012 r. sygn. akt IV P 481/10/N. Nadto, w okresie 6 -ciu miesięcy o jakich mowa w art. 2 ust 3 w/w ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, wnioskodawczyni otrzymywała też przed świadczeniem rehabilitacyjnym zasiłek za czas udokumentowanej niezdolności do pracy.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy uznał, że stosownie do art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zaistniały podstawy do ustalenia na nowo prawa do świadczenia przedemerytalnego i w konsekwencji wydania zaskarżonej decyzji odmawiającej przyznania wnioskodawczyni tego świadczenia, o czym orzekł na podstawie w/w przepisów prawa materialnego i na zasadzie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła wnioskodawczyni B. F., zarzucając: 1) naruszenie prawa materialnego tj. a) art. 2 ust. 1 pkt 1 i 5, art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, b) art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie; 2) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c., art. 316 k.p.c. i art. 245 k.p.c. przez błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyrokowania, niewłaściwą ocenę wiarygodności i mocy zebranych w sprawie dowodów, nieobjęcie rozważaniami całokształtu zebranego materiału dowodowego i stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, jak również sprzeczność istotnych ustaleń Sądu Okręgowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W oparciu o te zarzuty apelująca wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie jej prawa do świadczenia przedemerytalnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Apelująca wywiodła, że decyzja organu rentowego z dnia 4 listopada 2010 r. o przyznaniu świadczenia przedemerytalnego była w pełni prawidłowa, ponieważ w dacie wydania tej decyzji spełnione były wszystkie przesłanki, od których zależy przyznanie świadczenia przedemerytalnego. W szczególności z zaświadczenia Grodzkiego Urzędu Pracy w K. z dnia 28 października 2010 r. wynikało, że zasiłek dla bezrobotnych wnioskodawczyni pobierała od 28 kwietnia 2010 r. do 27 października 2010 r. i od 28 października 2010 r. do nadal. W ocenie apelującej powołanie się przez Sąd Okręgowy na kolejne zaświadczenie Grodzkiego Urzędu Pracy, datowane na 18 listopada

2010 r. - wymieniające okresy pobierania przez wnioskodawczynię zasiłku chorobowego, oznacza naruszenie zakazu retroakcji. Nie jest też uzasadnione powołanie się na fakt wydania przez Sąd Rejonowy dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie wyroku przyznającego świadczenie rehabilitacyjne począwszy od dnia 15 marca 2010 r. na okres 12 miesięcy, ponieważ w dniu 9 kwietnia 2010 r. została przez organ rentowy wydana decyzja odmawiająca przyznania świadczenia rehabilitacyjnego i w dacie wydania decyzji przyznającej świadczenie przedemerytalne sytuacja przedstawiała się w taki sposób, że wnioskodawczyni nie była uprawniona do pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, a świadczenie to zostało jej przyznane wstecznie orzeczeniem sądowym. Apelująca podniosła, że zaskarżony wyrok nie może się ostać także i z tego względu, że Sąd Okręgowy pominął to, iż zaskarżona decyzja organu rentowego dotknięta jest naruszeniem prawa, które winno skutkować uchyleniem decyzji, tj. decyzja ta nie zawiera prawidłowo określonej podstawy prawnej. Zaskarżona decyzja ograniczyła się do wskazania, że podstawę prawną stanowią przepisy ustawy o świadczeniach przedemerytalnych i ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podczas gdy z ugruntowanego orzecznictwa sądów administracyjnych wynika, że konieczne jest wskazanie konkretnej jednostki redakcyjnej danego aktu prawnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Trafnie uznał Sąd pierwszej instancji, że wnioskodawczyni nie spełniła warunku pobierania zasiłku dla bezrobotnych przez okres co najmniej 6 miesięcy, a w konsekwencji nie zostały przez nią spełnione wszystkie przesłanki warunkujące powstanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Na uwzględnienie zasługują prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz jego rozważania prawne, przy czym podkreślić należy, że ogół okoliczności faktycznych sprawy nie był objęty sporem i wynikał ze zgromadzonych w sprawie dowodów z dokumentów i wydanych w sprawie wyroków sądowych w odniesieniu do sytuacji prawnej skarżącej związanych ze świadczeniem przedemerytalnym. Okoliczności te w sposób uprawniony doprowadziły organ rentowy do wznowienia postępowania o świadczenie przedemerytalne wnioskodawczyni na zasadzie przepisów art. 114 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) w związku z art. 11 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 170).

Stosownie do art. 2 ust. 3 wskazanej wyżej ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, jednym z warunków powstania prawa do świadczenia przedemerytalnego jest pobieranie przez co najmniej 6 miesięcy - 180 dni zasiłku dla bezrobotnych. Dla wykazania spełnienia tego wymogu wnioskodawczyni dołączyła do wniosku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego zaświadczenie Grodzkiego Urzędu Pracy w K. z dnia 28 października 2010 r. potwierdzające pobieranie zasiłku dla bezrobotnych w okresie od 28 kwietnia 2010 r. do 27 października 2010 r. i od 28 października 2010 r. do nadal, a decyzją z dnia 4 listopada 2010 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni świadczenie przedemerytalne. Słusznie wskazała apelująca, że z dokumentów dołączonych do wniosku o świadczenie przedemerytalne wynikało, iż spełniła ona wszystkie przesłanki, od których zależało powstanie prawa do tego świadczenia. Potwierdzeniem takiego stanu rzeczy była zresztą decyzja organu rentowego z dnia 4 listopada 2010 r. przyznająca świadczenie przedemerytalne. Niezasadnie jednak apelująca podnosi, że nie jest już możliwe późniejsze weryfikowanie spełnienia przesłanek, od których zależy powstanie prawa do spornego świadczenia. Trzeba mieć na względzie, że organ rentowy dysponuje w tym zakresie szczególnym instrumentem uregulowanym w art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), zgodnie z którym prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. W orzecznictwie dominuje pogląd, że decyzja organu rentowego nie ma powagi rzeczy osądzonej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 stycznia 2001 r., II UKN 182/00, OSNAPiUS 2002, nr 17, poz. 419, z dnia 30 listopada 2000 r., II UKN 79/00, OSNAPiUS 2002, nr 13, poz. 317), co oznacza, że organ rentowy może podważyć swoją błędną decyzję przyznającą świadczenie „nabyte”, pomimo niespełnienia ustawowych warunków powstania uprawnień do świadczenia, a zainteresowany ponownie wystąpić z wnioskiem o to samo świadczenie, którego poprzednio mu odmówiono, jeżeli powołano się na

nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji mające wpływ na ustalenie uprawnień ubezpieczeniowych. W wyniku zastosowania instytucji ponownego ustalania prawa do świadczenia następuje nadzwyczajna kontynuacja postępowania w tej samej sprawie, w którym organ rentowy ma możliwość zniwelowania własnego uchybienia powstałego przy ustalaniu prawa do świadczenia, natomiast zainteresowany uprawniony jest do ubiegania się o świadczenie, którego mu nie przyznano, jeżeli wcześniej nie powołał się na okoliczności uzasadniające powstanie takich uprawnień. W rezultacie uchylane są zarówno korzystne, jak i niekorzystne rozstrzygnięcia dla zainteresowanego, a działania w tym obszarze zmierzają do tego, aby w obrocie prawnym nie pozostawała decyzja, na podstawie której wypłacane jest świadczenie, choć nie istnieje do niego prawo. Mając powyższe na względzie stwierdzić należy, że niezasadnie apelująca zarzuciła, iż powołanie się przez Sąd pierwszej instancji na kolejne zaświadczenie Grodzkiego Urzędu Pracy w K., które wpłynęło do organu rentowego w dniu 18 listopada 2010 r., stanowi naruszenie zasady retroakcji. Nie stanowi też żadnego uchybienia weryfikowanie przysługiwania prawa wnioskodawczyni do świadczenia przedemerytalnego w oparciu o wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie z dnia 9 lutego 2012 r. sygn. akt IV P 481/10/N. Na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 11 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, organ rentowy jest uprawniony do tego, aby z urzędu skontrolować, czy decyzja z dnia 4 listopada 2010 r. została wydana prawidłowo, tj. czy w dacie jej wydania istotnie spełnione były przesłanki, od których zależało powstanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji, dla organu rentowego impulsem do przeprowadzenia stosownego postępowania wyjaśniającego był wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie z dnia 9 lutego 2012 r. sygn. akt IV P 481/10/N przyznający wnioskodawczyni świadczenie rehabilitacyjne począwszy od dnia 15 marca 2010 r. na okres 12 miesięcy. Istotne znaczenia ma również zaświadczenie Grodzkiego Urzędu Pracy w K., które wpłynęło do organu rentowego w dniu 18 listopada 2010 r., wskazujące, że w okresie od 26 kwietnia 2010 r. do 10 maja 2010 r., od 17 maja 2010 r. do 15 czerwca 2010 r. i od 20 września 2010 r. do 18 listopada 2010 r. wnioskodawczyni pobierała zasiłek za czas udokumentowanej niezdolności do pracy. Jak wynika z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jedn. tekst: Dz. U. z 2014 poz. 159), zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Z kolei z art. 18 ust. 1 cyt. ustawy wynika, że świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokuje odzyskanie zdolności do pracy. W świetle powyższego zasadnie przyjął Sąd Okręgowy, że wnioskodawczyni według stanu na dzień 4 listopada 2010 r. (tj. na datę wydania decyzji przyznającej świadczenie przedemerytalne) nie spełniła wymogu pobierania zasiłku dla bezrobotnych przez okres co najmniej 6 miesięcy - 180 dni. Spełnieniu tego warunku sprzeciwia się zarówno ustalenie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego na okres 12 miesięcy począwszy od dnia 15 marca 2010 r., jak i pobieranie zasiłku chorobowego w okresach od 26 kwietnia 2010 r. do 10 maja 2010 r., od 17 maja 2010 r. do 15 czerwca 2010 r. i od 20 września 2010 r. do 18 listopada 2010 r. Podstawą przyznania świadczenia rehabilitacyjnego, jak i zasiłku chorobowego, jest niezdolność do pracy z powodu choroby, co wyklucza przysługiwanie w tym samym czasie uprawnienia do zasiłku dla bezrobotnych, do pobierania którego uprawnione są osoby zdrowe, zdolne do podjęcia pracy w każdym momencie. Wypada bowiem wskazać, że zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jedn. tekst: Dz. U. z 2015 r. poz. 149), dla uznania danej osoby za bezrobotnego niezbędne jest m.in., aby ta osoba była zdolna

I gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej. Tym samym niezdolność do pracy spowodowana chorobą stawia pod znakiem zapytania już samo posiadanie statusu osoby bezrobotnej, a tylko osoba bezrobotna może być uprawniona do pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Reasumując stwierdzić należy, że stosownie do art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zaistniały podstawy do rozważenia na nowo, czy wnioskodawczyni spełniła przesłanki, od których zależy powstanie prawa do świadczenia przedemerytalnego i w konsekwencji do wydania zaskarżonej decyzji odmawiającej przyznania wnioskodawczyni tego świadczenia. Na podkreślenie zasługuje przy tym, że stwierdzenie przez Sąd pierwszej instancji braku po stronie skarżącej przesłanek, od których zależy

powstanie prawa do świadczenia przedemerytalnego, nie jest równoznaczne z nałożeniem na wnioskodawczynię obowiązku zwrotu pobranego już świadczenia przedemerytalnego, a to przede wszystkim podnosiła ona na rozprawie apelacyjnej. Kwestia ewentualnego obowiązku zwrotu świadczenia przedemerytalnego i to czy taki obowiązek w ogóle istnieje jest poza zakresem rozpoznania w tej sprawie, która dotyczy li tylko odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 10 sierpnia 2012 r. odmawiającej wnioskodawczyni prawa do świadczenia przedemerytalnego, a nie zwrotu świadczenia już wypłaconego. Tak jak i nie dotyczy rozliczenia świadczenia rehabilitacyjnego, które to świadczenie zostało przyznane na okres dłuży niż wynikający z decyzji organu rentowego wykonującej wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie z dnia 9 lutego 2012 r. sygn. akt IV P 481/10/N.

Co do zarzutów naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisów kodeksu postępowania administracyjnego trzeba mieć na względzie, że postępowanie sądowe w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2009 r., I UK 151/09, LEX 585708). Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego (por. uchwały Sądu Najwyższego w sprawach III CZP 43/80, III CZP 70/84, III CZP 53/84). Okoliczność tego rodzaju, że organ rentowy podając podstawę prawną zaskarżonej decyzji nie powołał konkretnych jednostek redakcyjnych ustaw o świadczeniach przedemerytalnych i o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie stanowi przeszkody do skontrolowania legalności i prawidłowości zaskarżonej decyzji, nie jest też uchybieniem tak daleko idącym, że mogłoby pozbawić zaskarżoną decyzję cech aktu administracyjnego.

W powyższym stanie rzeczy skoro zaskarżony wyrok jest trafny, a wywiedziona apelacja wnioskodawczyni nie zawierała usprawiedliwionych zarzutów, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie wskazanych przepisów prawa materialnego i działając na zasadzie art. 385 k.p.c.